

Ruh okyanus, beden köpük

CUMHURİYET

Dans festivalinde Ziya Azazi'nin 'Derviş'i

ESİNTİLER

ZEYNEP ORAL

“Yoksul beden, ruh hareket etmez: Atlar ileri atılınca kadar heybe olduğu yerde durur” diyordu Mevna...

“Bedenin yüzüne bakma, o bozulup yok olur. Ruhun yüzüne bak ki o hoş ve sevimlidir” diyordu.

“Bil ki ruhlar okyanus, bedenler köpüklerdir” diyordu Divan'ında...

Bu sözleri bana düşündüren, birkaç akşam önce Garajistanbul'da izlediğim Ziya Azazi'nin “Derviş” adlı eseri.

Garajistanbul, geçen yıl, Tiyatro Yönetmeni Mustafa Avkıran ve koreograf Övül Avkıran'ın çabalarıyla açılan, bir yıldır birbirinden ilginç sanatsal olaylara, performanslara ev sahipliği yapan bir mekân. Farklı kullanımlara olanak sağlayan bir mekân. (Galatasaray'da Yapı Kredi Kitapevi ve Sergi Salonları'ndan sonra sola sapın bulursunuz.) Burası, geçen haftadan beri “İDans” İstanbul Uluslararası Çağdaş Dans Festivali'ni ağırlıyor.

Bimeras Kültür Vakfı'nca düzenlenen festivalde, bir haftadır gösteriler doludizgin ilerliyor. 15 Ekim'e dek sürecek, yani hâlâ gidip izleme olanağımız var. Türkiye, Fransa, Belçika, Pakistan, ABD, Portekiz, İsrail, Hollanda, Filistin, Almanya, Norveç, Lübnan, Hırvatistan, Macaristan ve Tayland'dan birbirinden önemli, çağdaş dans sanatına, deneysel çalışmalara imza atmış önemli koreograflar katılıyor.

SOLO YA DA BEDENİN YALNIZLIĞI

Festivalin programı “Solo?” teması çerçevesinde düzenlenmiş. Ama sondaki solo işaretine dikkat!

Solo, yalnız, tek başına demek. Ancak hangi eylem, hangi devinim, hangi kim-

► *Bimeras Kültür Vakfı'nca düzenlenen, 15 Ekim'e dek sürecek olan Dans Festivali'ne Türkiye, Fransa, Belçika, Pakistan, ABD, Portekiz, İsrail, Hollanda, Filistin, Almanya, Norveç, Lübnan, Hırvatistan, Macaristan ve Tayland'dan birbirinden önemli, çağdaş dans sanatına, deneysel çalışmalara imza atmış önemli koreograflar katılıyor.*

büyüledi...

Ziya Azazi

lik, hangi beden tek başınadır ki! Bedenin görünenden başka bir şey olmadığı belli mi? Bedenin içinde barındırdığı potansiyel çokluğu farkında mıyız? Tarihsel, toplumsal, kültürel önkoşulların solo kimliklerimizi belirlediğini, sınırladığını bilmez miyiz? Ya onları aşmak, sınırları kaldırmak istediğimizde? Tarihsel önkoşullar, geleneklerle yenilikçi sanatsal ifadeler arasında köprü kurmak istediğimizde, bedenimiz, kimliğimiz hangi duvarlara çarpıyor? Soruları yüzle, binle çarpıp çoğaltabilirsiniz.

Dayatmaca kimlikler, dayatmaca benlikler, dayatmaca bedenler yerine tüm bunları sorgulayan ve araştıran, ama en önemlisi, çağdaş dansla araştıran ve sorgulayan bir program söz konusu.

Festival programı, bireysel kimliklerin oluşum, dönüşüm ve “sınırlarını” inceleyebilmek amacıyla, sınırların belki de en önemli rol oynadığı bir coğrafyadan,

Filistin ve komşularından gelen sanatçılara özel bir köşe ayırıyor. (Belçika'da yaşayan Filistin kökenli Amerikalı Tarek Halaby'nin, yaşananlara “dışarıdan” ve bir sanatçı bakışı getiren performansı bu akşam Kenter Tiyatrosu'nda.)

ZIYA AZAZI'NİN İÇSEL YOLCULUĞU

Yazık ki, bugüne dek ancak bir tek gösteri izleyebildim. Türkiye'nin bence en ilginç koreografi Aydın Teker'in, bugüne dek yurtdışında gösterildiği her yerde büyük ilgi gören “aKabi” eserini izleyememenin eksikliğini nasıl gidereceğimi hâlâ kara düşünüyorum.

İzleyebildiğim, Ziya Azazi'nin “Derviş”iydi.

İlk bölümü Uwe Felchle'nin, ikinci bölümü Mercan Dede'nin müziğiyle, geleneksel Sufi derviş dönüşü üzerine kurulmuş, ancak doğaçlama tekniklerle, kur-

guyla, ışıkla, en önemlisi de yetkinlikle, geleneksel dönüşün çok ötesine giden, tam da yukarıda belirttiğim sorgulamayı dile getiren bir performanstı.

Müziğin ritmini her an avucunun içinde (**yoksa yüreğinin içinde mi demeli**) tuttuğu o birbirini izleyen dönüşler sırasında Ziya Azazi, “**sahne**” dediğimiz o boş alanı, yeniden ve yeniden biçimlendiriyor, o alanın sınırlarını ortadan kaldırıyor, o alanın sınırlarını ortadan kaldırıyor. Yalnız alanın değil, bedeninin de sınırlarını ortadan kaldırıyor.

Dönerken dönerken, bedenini iç dünya ile dış dünya arasında bir köprü olarak kullanıyordu. Dönerken dönerken, bedenini salt bir nesneye, bir forma, bir şekle dönüştürebiliyordu. Japon tasarımcı **Isc-hiko**'nun kırmızı, siyah ve beyaz, üç etekli kostümüne farklı anlamlar yükleyen Ziya Azazi, bir an olsun bunun bir içsel yolculuk olduğunu akıllarımızdan, yüreklerimizden çıkmasına izin vermiyordu. Kâh hızlanan, kâh yavaşlayan ritmin, sınırları kalmamış bedeninin ve mekânın, ama en çok, Ziya Azazi'nin iç dinamiklerinin peşine takılıp biz de yolculuğa çıkıyorduk...

Evet, beden köpük, ruh okyanustu. Ve bunu bize yaşatan Antakya'dan yola çıkmış (**1969 Antakya doğumlu**), kendini; çağdaş dansın tüm yenilikleriyle donatmış, yıllardır dünyanın farklı kıtalarında, kentlerinde, koreografileri, dansları ve gerçekleştirdiği atölyelerle çoktan kanıtlamış, halen yaşamını Viyana'da sürdüren genç bir sanatçıydı. Salt geleneğe bağlı kalıp kolaycılığı da seçebilirdi. Ama yapmamış... Ruhunu ortaya koyabilmek için bilginin peşinden gitmiş!

Anımsayın. Ne diyordu Mevlana Mesnevi'nin bir yerinde: “**Kafeste mahpus olan kuşun kurtulmak istememesi cahilliktendir.**”

Performansının sonunda onu gördüğümde, “**nihayet**” kendi ülkesinde izleyiciyle buluşmanın, hele hele burada bir dans atölyesi gerçekleştirebilmenin mutluluğunu yaşıyordu.

Teşekkürler Ziya Azazi, teşekkürler “**i-Dans**”a emeği geçen, katkıda bulunan herkese!

Zeynep@zeyneporal.com